

Gevið sjónvarpinum størri ans

Oddagrein

Í morgin byrjar stór sjónvarpsráðstevna í Norðurlandahúsinum við luttøku av sjónvarps- og øðrum fjølmiðlafólki úr øllum Norðurlondum. Harafturat eru politikarar og onnur við. Ráðstevnan, sum vður fyr ískipað í samstarvi við felagsskapin hjá teimum almennu norðurlendsku sjónvarpsráðstevnum og Norðurlandahúsið, er tann fyrsta av sínum slag her á landi, og eftir okkara tykki er hon sera kærkomin. Eitt er, at tað altíð er gott at hitta starvsfelagar úr øðrum londum at røða um felags spurningar og áhugamál. Men tað er so sanniliga eisini rætt at seta ein sterkan ljóskastara á staðuna hjá ikki minst okkara eigna føroyska sjónvarpi.

NÚ fer ráðstevnan sjálvandi fyrst og fremst at víðgera spurningar, sum hava áhuga fyri sjónvarpinum í øllum Norðurlondum og ikki bert fyri tað føroyska. Tann týðningur og tann ávirkan, sum sjónvarp hevur á eitt fólk og eitt samfelag uppá gott og illt er so mikið umfjvandi í dagsins samfelag, at tað er bæði náttúrligt og rætt at víðgera spurningar, sum hava við henda miðil at gera.

TÁ rætt verður um henda miðil, so er hetta í vruleikanum so nógv annað enn bert hetta at tosa um sjónvarp sum eitt arbeiðsplass og sum ein tænastustovnur. So skjótt vit taka sjónvarpsmiðilin uppá tungu tosa vit í vruleikanum um stór-máli í okkara samfelag, sum í roynd og veru eru grundarsteinar undir og berarar av okkara demokrati og mentan. Tað snýr seg um fortíð, nútíð og framtíð. M.a. hvussu vit við at skilja, hvat er gjørt, kunnu vera við til at tilrættaleggja okkar á nútíð og framtíð betri.

TAÐ er einki ivamál, at sjónvarpsmiðilin hevur alstjórán týðning fyri okkum øll. Men her veldst sjálvandi um, hvat tú velur at bjóða fólkinum. Tað er einki dúlsmál, at føroyska sjónvarpið hevur rættliga verið í andglettinum seinastu tíðina. Orsøkin er tann einfalda, at hesin almenni stovnur hevur ikki nóg mikið av pengum at arbeiða við. Vit skulu ikki her fara út í smálutir og gera av, hvør hevur skyldina av hvørjum og hvi hetta er so og so. Vit eiga at siggja heildina í málinum og leggja kegl og smálutir á hyllina.

NÚ professionell fakfólk innán sjónvarpsarbeiði seta hvørjum øðrum stevnu í Føroyum verður vónandi høvi at seta føroyska sjónvarpið og umstøður tess - fyrri ikki at tosa um týðning tess - í fokus. Spennandi verður at hoyra, hvat hesi hava at siga um føroyska sjónvarpið og ikki minst til hugburðin hjá føroyskum politikarum til eitt føroyskt sjónvarp. Vónandi fara nógvar politikarar at mæta upp og harvið kunna fáa tann blástur, sum eisini teir hava brúk fyri, tá tað snýr seg um at skilja og vísa hesum týðandi mentanarstovu størri ans. Tað er okkara greiða stóða, at eitt føroyskt sjónvarp eigur at fáa ta figgarligu orku, sum kann tryggja tess tilveru og menning.

TAÐ er tí hugaligt at siggja umboðini í norðurlendska sjónvarpsfelagsskapinum NORDFAG í eini fundarniðurstøðu geva føroyska sjónvarpinum sín fulla stuðul og har heitt verður á landsins myndugleikar at tryggja sjónvarpinum tann neyðuga figgarliga karmen, sum tí nýtist fyri at kunna liva upp til tað, ið dagsins samfelag krevur av einum slíkum miðli. Her verður m.a. víst á týðningin sjónvarpið hevur fyri varðveitan og menning av mentanini og tann týðning tað hevur fyri í børnini og tey ungu.

Í hesum sambandi halga vit eisini, at fjølmiðlar nír sum heild tað verið seg bløð, útvarp og sjónvarp í størri mun átti at drigið eina linu og stuðlað hvørt øðrum um í tí týðandi uppgávu ið hesi hava at røkja hvør í sær - men í síðsta enda í felag at liva upp til sama endamál, nevniliga at røkja møguleikar og ta ábyrgd og skyldur, sum demokratið gevur og krevur av okkum øllum, sum starvast í hesum yrkinum. At føroysk fjølmiðlafólk fáa høvi at hitta starvsfelagar úr øðrum londum er sera kærkomið og sera tiltrøngt fyri at kunna menna okkara yrki og eisini fyri at kunna geva tí eina meira professionella og internationala dimensión. Íblástur uttanfrá er altíð góður, um tú sjálvur dugur at velja og vraka. At hetta er gjørligt kunnu vit m.a. takka Norðurlandahúsinum og teimum har virka fyri. Ein slík ráðstevna staðfestir, hvussu stóran týðning Norðurlandahúsið hevur - bæði fyri føroyingar men so sanniliga eisini fyri aðrar norðurlandsmenn, tí vónandi fara gestirnir eisini heimað. Við onkrum íblástri higan. Vælkomin til eina góða og vónandi konstruktiva ráðstevnu.

Sosialurin

Lesarabrev

Vágs lækni Óli Bech eisini rýmdur

Georg Egholm, Vágoy, rýmdur!
Jaspar Petersen, Klaksvík, rýmdur!
Annfinn R. Nielsen, Sandur, rýmdur!
Maria Vang, Runavík, rýmdur!
Magnus á Stongum, rýmdur!
Óli Bech, Vágur, rýmdur!

Hvi rýma bygðalæknar? Orsøkin er, at tað eru ótølendi arbeiðsviðurskifti, og at tað ikki loysir seg longur at vera lækni á bygð.

Teir eru t.d. bundnir í vakt døgnið runt fyri látluga løn (vaktgjald í Suðuroy er 1.80 kr. pr. tíma) og fáa ikki avspákað av tí einfaldu orsøk, at ongin vil yvirtaka vaktina fyri so látluga løn.

Hvat siga sjúkrakassarnir - tað eru jú teirra limir, tað gongur út yvir?

Teir siga onki. Hvat ger Landsstýrið? Jú skrivstovustjórnin í heilsuámalum, J. W. Holbech, lýsir hendinga ferðir eftir lækna í útlendskum bløðum.

Hann ger tó onki fyri hesar lækna, at teir kunna stóðast, tá teir endiliga eru komnir.

Resultatið er, at teir fara avstað í úrtíð, tá teir uppá, hvat fyri elendigar umstøður, teir eru lokkaðir til.

Hvat gera kommunurnar? Hvat ger læknafelegið?

Ja, tað sær ikki út til, at tað ger nakað sum helst fyri bygðalæknarnar.

Spell, at ein so góður lækni, sum Óli Bech, nú noyddist at rýma úr Vági.

Synd er tað í sjúklingunum í Suðuroyar Sunnaru Helvt, sum noyddast á Tvøroyri at fáa lækna hjálpi.

Harafturat er tað ótølendi fyri okkum kommunulæknar á Tvøroyri, at vit skulu klára arbeiðið fyri 4 lækna. So verða vit jú eisini niðurkoyrd, og arbeiðið verður hareftir.

Karl Johan Fossá
Tvøroyri

Málið um Nólsoyar Páll:

Sámal Petur í Grund á villunar vegi

Í gjár segði Sámal Petur í Grund við Sosialin, at John Petersen, landsstýrismaður, eigur alt málið um manglandi siglingarloyvi hjá Nólsoyar Páll, tí Vaktar og Bjargingartenastan er málseki undir honum.

Tað er rætt, at tað er John Petersen sum átti at gjørt tað sum gerast skal í hesum máli, fyri nógvum døgum

síðani.

Men sum landsstýrismaður í Sjóvinnuámalum, eigur Sámal Petur í Grund beinanvegin málið, tá Sjóvinnulögin verður brotin.

Áheitan á Sámal Petur í Grund

Eg fari tí at heita á Sámal Petur á Grund, um at almennakunngerá skjalið,

sum hansara ráðharrastova hevur sent ráðharrastovuni hjá John Petersen hesum máli viðvíkjandi. Er skjalið ikki til, er Sámal Petur »pá gyngende grund«.

Spurningur til Sámal Petur í Grund

John Petersen
Jóan Karl Høgnesen hevur fyri fjølmiðlunum sagt, at

manglandi siglingarloyvi hjá Nólsoyar Páll, ikki er eindømi í nýggjari føroyskari siglingarsøgu.

Hvat fara tí báðir: John Petersen, ráðharri fyri V & B, og Sámal Petur í Grund, ráðharri á Sjóvinnuámalum, at gera við tann spurningin?

Ólavur Petersen

Arbeiðsmarknaðarstöðan

Tað er avgerandi neyðugt at fáa samskipa arbeiðsmarknaðin í síni heild. Tað veri seg alment, kommunalt, landið, virki og privata, og á tí svarta!

Tað vil siga, so at talan verður um bæði ófaklær/faklærð sleppa út á teir. Tað, sum í dag leggur fót fyri, er tann ríki familju-, vinnu- og kenningspolitikkur. Tað leggur eisini fót fyri, tá ið hugt verður at tí biliga arbeiðsmegini. Tað vil siga fólkskúlalæmingar og lesandi føroyingar, ið eru óheft av ALS og arbeiðara-/fakfeløgum. Tað eru ikki hesi, ið læra tær praktisku royndirnar, tað bera tey arbeiðsleysu/tøku, undir Als, og

kommunalu forsorgarskipanini.

Tað leggur eisini fót fyri, at so nógv eldri fólk oman fyri pensjónsaldurin eru úti á arbeiðsmarknaðinum sum áður nevnt. Tað verður víst á týðningin av at fáa eina skipan við náttúrligari frágongd av eldri fólki og tilgongd av yngri fólki. Tað er henda skipanin, ið skal skapa javnvág úti á arbeiðsmarknaðinum. Tað vil siga, bæði alment, kommunalt, landið, virki og privat, og á tí svarta um alt landið. Tað at fáa beint verandi forðingar av vegnum og fáa nevndu skipan við náttúrligari frágongd og tilgongd. Tað vil skapa javnvágina úti

á arbeiðsmarknaðinum og steðga fólkaflýtingini av landinum. Tað er avgerandi neyðugt at bæði ALS, arbeiðara-, fakfeløg og politisku flokkarnir gera sær hetta greitt. Tað er eisini avgerandi neyðugt, at tey yngri, ið koma út á arbeiðsmarknaðin, fáa arbeiðsroyndir/upplæring. Tað ger seg eisini galdandi í sambandi við burðar-/fárløysvisskipanina úr 3 mór upp í 12 mór. Tað er tíverri so, at tey arbeiðsleysu/tøku og sjálvstøðugt vinnurekandi ikki eru umboðað í ALS stýrinum. Tað er tí nógv fyri, at einki fyrvirni er nakrantíð tikið móttvegis teimum, tá ið broytingar eru

framar innan ALS skipanina. Tað kann ikki sigast at vera rættvíst at gera arbeiðsleysu/tøku til almennar syndabukkar. Tað kann ikki koma upp á tal, at hesi undir ALS og kommunalu forsorgarskipanini skulu aktivast fyri arbeiðsloysistúðul/forsorgarveiting. Tað kann heldur ikki sigast vera rættvíst, at arbeiðara-/fakfelagslimir fara tvørtur um egin fakmørk.

Tað skal verða komið aftur til víðari viðgerð av stöðuni.

Hans Birgir Hansen

Okkara móðurmál, føroyskt ella danskt

Í Dimmalætting nr. 134 stóð ein frálík grein um móðurmálið. Greinin var ein viðmerking til eina grein, sum ein skúlalærlimur hevði í Sosialinum. Har hevði hesin skriva m.a. »Hóttanin móti okkara móðurmáli kemur als ikki frá danskum, men frá tí danska málinum«. Slíkt tvælt! Tá tað átti hvørt barn at vita, at tað er danskt mál, ið troðkar okkara mál burt-

ur. Tað er vanligt at hoyra og lesa, hvussu dansk orð verða nýtt í staðin fyri føroysk. Men tað sum fekk meg at taka pennin, var tað omannevndi segði frá danskari lærarinna í Føroyum, sum hevði sagt í summar: »Føroyingar áttu at fingið skil á, hvat ið veruliga er okkara móðurmál í Føroyum, føroyskt ella danskt«.

Hetta varð sagt av einum

útlendingi, meðan føroyingar ikki ansa tí sjálvir.

Eg sat nú eitt kvøldið og hugdi eftir Sjóvarp Føroya, har var sum vant mest danskt; tá eg so varð leiddur av øllum hesum danska, tók eg og slækti sjónvarpið og opnaði fyri Útvarp Føroya, men har var einki mæti, tað fyrsta eg hoyrði var Kim Larsen sum stóð har og tóðaði, og gapaði sum hann vildi eta alt, sum fyri var; so

eg skilji væl hasa dansku lærarinna.

Føroyingur